

ABONNEMENT

Pays étrangers

Pour un an : 2 Dolars



Edition spéciale : 3 Dolars



ADRESSE

«İdjtihad» Constantinople



Téléph : 20865

xxviième ANNÉE

15 Avril 1932

İCTİHAD

Türkçe ve Fransızca

İLMİ, EDEBİ, İKTİSADİ

No : 343

ABONNEMAN

Seneliği (24 Nusha) Türkiye

için: 2 1,2, Â'lâ kâğıdlısı

5 liradır



ADRES

Cıgaloğlunda İctihad Evi



Tarihi Te'sisi :

1904 — Genève

Yirmi yedinci sene

15 Nisan 1932

kendisine verildi . Türkiyenin büyük dostu olan **Ed. Herriot** hükûmeti esnasında Fransa ona Légion d'Honneur rütbesinin en yüksekini verdi ve Baş Vekil bizzat büyük mütefekkirin ikametgâhına giderek bu resmî tevcihi kendisine takdim etti .

Eserleri, pek azı müstesna olarak hemen hemen bütün lisanlara tercüme olunmuştur :

Tokio da, Japon hükûmeti, sabık baş vekil Comte Okoma'nın Riyaseti altında, güzide münevverlerden müteşekkil bir grup teşkil ve G. Le Bon'un bütün eserlerini tercüme etmekle tavzif etdi. Bütün eserleri terceme edildi ve basıldı .

Rusya, Çar Nicolas II zamanında 'aynı suretle, Rusya İmperatorluğunun sabık Harbiye Nazırı Archiduc Constantin'in riyaseti altında bir encümen teşkil etdi; bunlara büyük Fransız Psychologiasına külliyyatı âsârının Ruscasını hazırlamak vazifesini verdi. Vazife itmam edildi.

Mısır 'Adliye Nazırı Fethi Paşa Zağlul La Psychologie des Foules روح الاجتماع adile arabca ya tercüme etdi . Ben, Dr. G. Le Bon'un şu kitaplarını Türkceye nakl etdim :

1-Les Lois psychologique de l'Evolution des

Peuples . Türkce adı : **Ruh-ul-Akvâm .**

2-Aphorismes du Temps present. Türkce adı : **Asrımızın nususı felsefiyyesi.**

3-Hier et Demain. Türkce adı : **Dün ve yarın.**

4-Les enseignements psychologiques de la Guerre Européenne . Türkce adı : **Avrupa harbinden alınan psychologia'î ders - ler .**

5-La Psychologie des Faulee . Türkce adı : **Ruh-ul-Cemahir.**

6-Lee Incertitudes de l'heure presente. Türkce adı : **Ameli Ruhiyyat.**

7-L'Evolution actuelle du Monde . Türkce adı : **Cihanın şimdiki inkişafı .**

[Bu kitab basılmaya başlıyor] .

8-Bases scientifiques d'une Philosophie de l'Histoire. Türkce adı : **Bir Tarih Felsefesinin ilmi esasları .**

[Bu terceme Avokat H. Rif'at B. le müşterekdir . Basılmamıştır. Merhum ustadın en son eseri ve en kıymetli kitablarındandır .

Le déséquilibre du Monde :

Bu kitab Dr. G. Ata Beyle Merhum Ali Reşad Bey tarafından Cihan muvazenesinin bozulması adile müştereken terceme ve **Kana'at** kitabhanesi tarafından basılmışdır .

[Bitmedi]

ARMUT PİŞ , AĞZIMA DÜŞ..!

Geçen gün Japonyaya ait bir seyahat romanı okuyordum .

Muharrir Japonyanın kırk elli senede, bir Avrupa devleti haline gelişini bütün müşahedeleri ve mukayeseleri ile anlattıktan sonra musiki bahsine giriyor ve diyor ki :

— Japonlar eski musikilerini tamamiyle bıraktılar. Bugünkü Japon musikisi Avrupa tekniğinin mahsulü yepyeni ve modern bir musiki'dir .

Bunu yazan bütün dünyayı dolaşan İspanyol edip ve muharriri rahmetli İbanez'dir . Bunu okurken pek eski bir hatıram tazelendi.

Daha mektepte idim. 1908 de idi galiba.

Yeni meşrutiyet ve hürriyet havası içinde her kafadan bir ses çıkıyordu.

Bu sırada şu cümle her gün tekrarlanıyordu :

— Bizim ileri gitmemize engel olan istip - dattı. Saltanatı. Ondandır kurtulduk . Japonlar kırk senede mi bu hale gelmişler. Biz muhakkak yirmi senede onları geçeriz.

Bu lâkırdının söylendiği tarihten bugüne kadar 25 sene geçti.

Japonlar bugün Amerikaya meydan okuyorlar .

Modası geçti denilen emperyalizmin eli bayraklı kahramanı oldular .

Ve şüphesiz vaktile bizden çok geri oldukları halde bugün aksayı şarkın İngilizleri oldular .

Hayatlarının her sahifesi Avrupailemiştir.

Eski tahta parçalarından sazları bırakmışlardır .

Bizim (Japon) diye karikatürünü yaptığı -
mız uzun saçlı, tahta nalınlı, kimonulu Japon-
lardan eser kalmamıştır. Japonlar bütün mana-
sile cerbezeli, pratik ve bugünkü dünyanın
adamı olmuşlardır.

Bizim sandalyalara oturdukları vakit ba-
cakları çocuk gibi yukarıda kalan Japon ma-
reşalleri, Japon amiralleri dünyanın en kuvvetli
emperyalist devletlerine meydan okuyorlar.

Japon işçi dünyanın her tarafında yerli iş-
çiye rekabet ediyor.

Japon san'ati Amerikayı bile avucuna al-
mıştır.

Japon malı aksayı şarktan İstanbula kadar
gelmiş ve bizim yerli kumaşlarımıza yaman
bir rakip kesilmiştir.

İşte kırk elli sene evvel tahta papuç ve
kimonu ile gezen uzun saçlı Japon!

*
*
*

Biz her kaba-
hati istibda da
yükliyorduk. 1908
den bugüne ka-
dar yirmi beş
sene geçti. Bir
türklü Avrupalı-
laşamadık.

Gazi Türk harfini, şapkayı ve bunlara mes-
net olan içtimai inkılabı yapmamış olsaydı
(tekâmül) denen ve her cemiyete mukadder
olan ileri hareketinden mahrum kalacaktık.
Bizde kendiliğinden oluş esaslı bir ileri ha-
reketi yok. Her yenilik için balâdan bir elin
gelip bizi burnumuzdan çekmesini bekliyoruz.

Bunu haricinde san'at, fikir hayatında yap-
mağa üzendığımız şeyler maşkaralıktan başka
bir şey değil. Meselâ musiki için senelerden
beri işitiriz. Kimi kalmak şu kambur (Ut) a
madenî tel takar, kimi sapını uzatır. Adını
değiştirir. Kimi alafranka beste yapacağım
diye türkçenin şivesini, zevkini terelelliye çe-
virir.

Halbuki bütün bunlar üzentiden ibarettir.
Dünyanın umumî cereyanını adım adım takip

eden cemiyetlerde tekâmül böyle yavaş yavaş
olur. Fakat bizim gibi Avrupa seyahatine
asırlarca kulağını tıkamış millet için geçilecek
istasyonlara derhal ilga etmek lâzımdır. Çünkü
vakit yoktur. Biz hâlâ kambur uta tel takmağa
çalışıyoruz. Halbuki dünya musikisi utun şiş-
man karnından çıkmalı üç yüz sene oldu.

Böyle tahta parçalarıyla dünya ahengine ka-
rışmağa imkân var mı?

Geçen gün Romanyada galiba Pazarcık ka-
sabasından bizim radyo hakkında bir şikâyet
gelmişti. (Pazarcık) Romanyanın en çok Türk
olan bir yeridir.

Bura Türkleri (Romen) musikisini benim-
semişler. Musiki âletlerini değiştirmişlerdir.
Kambur utla, kaplama tahtası kanuna izin
vermişler ve mükemmel bir orkestra heyeti
yapmışlar. İçlerinde bestekâr bile yetişiyor.

Bu Türkler anavatandan bir parça musiki

dinlemek için rad-
yoyu açtıkları za-
man kulaklarına
gelen:

— Yar aman,
aman aman,
of!

Feryatlarını ve
ut zimbirtılarını

Ş A ' İ R H A K K I N D A

**Zulmet içinde yükselerek nurdan bir el
Kor bi huzur alınma bir şu'le halesi ;
Her lahza'î şu'uru bir 'asiri azab olur
Mest etmese hayatını ilhamının sesi .**

24 Mayıs 1931 A. D.

duyunca müteessir oluyorlarmış .

Bu musiki maarif programlarında yoktur,
Türkie eski musikinin islah olmayacağını ona
Avrupa tekniği tatbik edilemeyeceğini anladığı
için kendi haline bırakmış, mekteplerine garp
musikisini kabul etmiştir.

Anlaşıyor ki yüksek medeniyetlere yetiş-
mek için kaplumbağa adımı ile ve eskiye ya-
ma vurup, köhneyi tamir etmekle kabil değil.
Japonlar da Acem (Târ) larına benzeyen tahta
parçası musiki âletlerini bırakmışlardır. Frenk
musikisini terennüm eden âletleri almışlardır.

Mesele musikide değil.

(Tekâmül) denilen ileri yürüyüş, (Asrîlik)
denilen adam olma. Böyle parça parça olmaz.
Başına şapka koyan bir cemiyet beş parmağıle
yemek yiyemez. Lâtin harflerini kabul eden

ŞİİRSARAY DEVİRLERİNDE ANADOLU
KÖYLÜSÜNE

Zorla vuran bir kocamış kalp ile ,
Hatırasın ölmeden evvel bile;
Zerre değişmezsin ölürsen yarın .
Nerde başın ? nerde pazın , baldırım ?
Başlamayan , bitmeyen avare et ;
Vergi veren , asker olan iskelet .
Yer gibi yurdun.. ne duvar var, ne dam,
Elbisesiz , evsiz , emelsiz adam .
Yağmur oyar alnını dağ taş samır ,
Fırtına göğsünde kopar çalkanır ;
Karla güneş paylaşamaz enseni;
Sarsam eğer gövdeni , öpsem seni
Hep adelâtın dökülür göğsüme ,
Ey çürüyen çehre , kemikten küme .
Ürpererek dişleri , tırnakları ,
Hakkını boğmak ezeli hakları ;
Et doludur , kan doludur cepleri ,
Neslini yerler senelerdenberi ,

Kat kat adamlar , demevi çehreler ;
Doymadı bir türlü şu mamureler .
Bitmiyor , azminde asırlarmı var ?
Tahtı kurar , Tacı kucaklar tutar
Naşının et yoksulu , mosmor kolu ;
Bir zaferin midesi bin köy dolu .
Ey deri , göğsünde ne can var, ne ten;
Her bacadan kap kara sensin tüten.
Sensin akan , kurt içiyor , kuş yiyor ,
Badiye mamure bir olmuş yiyor .
Bir gün olur büsbütün ölgün , sakat
Harp edemez hale gelirsin , fakat
Cenk, o cehennem , o ziyasız alev,
Sırmalı, sorğuçlu, ışık gözlü dev,
Takı zaferler dizecek kıp kıp kızıl ,
Sarası tutmuş , küpürür muttasıl ,
Zorla söküp gözlerinin nurunu ,
Bel kemiğinden koparır yavrunu,
(Sende bir az ölmelisin haydi !) der
Sen heder, oğlun heder, ırkın heder .

MİTHAT CEMAL

bir millet kurunu vustanın tahta parçalarını
musiki aleti diye kullanamaz. Kadınımı cemiyet
içine çıkaran bir halk tabakası , parmağını
burnunun bir deliğine tıkayıp yere sümküre -
mez. Mikrobun tehlikesini anlayae bir cemiyet
ibadet ediyorum diye camide başkasının ayak
bastığı yere yüzünü süremez . Gramofonda
(Karmen) dinleyen bir zümre radyo da :

Moda burnunda bir balık düştü ağıma,
Ben kavuştum Kadıköylü zambağıma,
Vallah billâh doyamadım tadına,
Şekerli mahallebi diyorlar adına !.

tarzında güftesi bestesinden, bestesi güftesin-
den çirkin şeyler dinleyemez .

Netice şu :

Her tekâmül için behemahal inkılâp kam -
çısının başımızda şaklamasını beklersek alda -
nırız .

İnkılâpçılar cemiyetin (ileri atılma) hare -
ketinde ancak esas yürüyüş noktasını çizer
teferrüatı o cemiyetin güzidelerine terkederler.

Türk inkılâbı da böyledir .

Büyük Gazi ileri hareketinin ana hatlarını
çizmiştir. Cemiyetin münevverleri onun şube
hatlarını açacaklardır. Resim, musiki, edebiyat
bir tarafta iktisat , idare , maliyecilik , küçük
san'at bir tarafta olmak üzere her ilim ve
meslek şubesi kendi mecrasında son sistem
Avrupa tekniğini kabul etmelidir.

Yoksa armut piş ağzıma düş !. Kabilinden
her tekâmül hamlesini komprime halinde ağ -
zımıza düşmesini beklersek çok aldanırız.

Japonlardan ibret alalım .

[Milliyet] Burhan Cahit